

Nederlandse Vrienden van de
Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem

‘Helaas is de agenda sinds 2000 bepaald door hardliners!’

Ambassadeur
Ramiro Cibrian-Uzal

Bovenstaande woorden zijn van **Ramiro Cibrian-Uzal**, al vier jaar Ambassadeur van de EU in Israël. Hij was één van de sprekers (zie pag. 7/8) op de internationale conferentie die eind juni in Jeruzalem plaats vond.

De conferentie was getiteld: *Strengthening the Forces of Moderation in the Israeli-Palestinian Conflict: the Role of the European Union after the Gaza War.*

Zeg maar: Het versterken van de gematigde krachten in het Israëlisch-Palestijns conflict en de rol van de EU daarbij na de oorlog in Gaza.

Initiatiefnemers waren het *Harry S. Truman Research Institute for the Advancement of Peace* onderdeel van de Hebreeuwse Universiteit, het Nederlandse Instituut Clingendael en de Nederlandse Vrienden van de Hebreeuwse Universiteit. De NVHU bracht de twee instituten bij

elkaar en financierde de conferentie. Het ligt in de bedoeling om de samenwerking tussen het Truman Instituut in Jeruzalem en Instituut Clingendael in Den Haag verder te intensiveren.

De bijeenkomst werd zondagavond 28 juni geopend met een voordracht van **Bert Koenders**, de Nederlandse Minister van Ontwikkelingssamenwerking (zie pag. 2/3).

In zijn toespraak was het officiële standpunt van de EU inzake het Israëlisch-Palestijns conflict duidelijk herkenbaar.

Dat standpunt is als de “Tien Conclusies” door de Raad van EU Ministers van Buitenlandse Zaken op 15 juni van dit jaar geherformuleerd in Luxemburg. Hiernaast staan die “conclusies” heel verkort weergegeven. Ze waren tijdens de conferentie voor alle sprekers - en dus niet alleen voor minister Koenders - regelmatig een referentiekader (pag. 4 t/m 8).

De ruim 20 sprekers kwamen uit een groot aantal landen, waarbij de Israëlische en Palestijnse inleiders in de meerderheid waren. Hun meningen stonden vaak flink tegenover elkaar; vooral tijdens de discussie na afloop van iedere lezing.

“Maar”, zei **Michiel den Hond** de Nederlandse Ambassadeur in Israël treffend, “dat maakte de conferentie interessant en waardevol”.

EU standpunt Midden-Oosten Vredesproces (verkorte versie):

- Veelomvattende regeling op basis van Veiligheidsraad resoluties, afspraken Madrid ('91), Roadmap, al bereikte overeenstemmingen, Arab Peace Initiative (2002) en twee-staten oplossing,
- Israël: beëindig nederzettingen activiteit, ontmantel sinds 2001 opgerichte *outposts* en stel Gaza *crossings* open,
- Palestijnse Autoriteit: verbeter *law and order* en EU wil samenwerken,
- Hamas c.s.: stop geweld, stop raketaanvallen op Israël, laat Gilad Shalit vrij, verhinder wapensmokkel naar Gaza,
- Inter-Palestijnse verzoening onder president Abbas,
- EU is beschikbaar voor bijdrage aan post-conflict afspraken en regionale aanpak van politieke, veiligheids- en economische aspecten,
- Oplossing voor de conflicten Israël-Syrië en Israël-Libanon,
- EU roept Arabische landen op politiek en financieel niet terughoudend te zijn in steun aan PA conform roadmap.

Minister Bert Koenders

Bert Koenders: Weg naar vreedzame toekomst niet via radicalisme en confrontatie

toespraak Bert Koenders, 28 juni, Jeruzalem

Langdurige band

De minister refereert eerst aan zijn lange verbondenheid met Israël en de Palestijnse Gebieden. Vanuit zijn positie binnen de Socialistische Internationale waren er nauwe contacten met zowel de Israelische Arbeiderspartij als met Fatah. Later -toen werkzaam bij de Europese Commissie- was hij betrokken bij het organiseren van de Palestijnse verkiezingen in 1996.

Koenders: "Er was 'n zeldzaam gevoel van optimisme ten aanzien van het Vredesproces. De Oslo II Akkoorden waren net getekend en de Tweede Intifada nog ver weg. Veel Palestijnen geloofden dat de leiders die ze hadden gekozen de eersten zouden zijn die een onafhankelijke Palestijnse staat zouden besturen. Dit was niet het geval en helaas volgden nog veel meer jaren van instabiliteit en conflict".

Na 1996 bezocht Koenders als lid van de Tweede Kamer het gebied regelmatig. "Ik zag de Israelische samenleving en het politieke landschap veranderen van kibboetzim naar high-tech en een versplinterd politiek systeem. Maar ik zag ook een verdeeld Palestijns "huis" en een steeds groter gebied dat in de greep viel van radicale bewegingen, corruptie, machtsmisbruik. Deze elementen, in combinatie met een jonge bevolking zonder veel kans op werk of het stichten van een gezin vormen geen goede basis om gematigde leiders te vinden".

Open de grenzen met Gaza

Koenders maakt dan de stap naar het heden, nu hij als minister van Ontwikkelingssamenwerking terug is in de regio, en geeft een kijkje in zijn strakke tijdschema.

"Eerder vandaag sprak ik met Isaac Herzog de minister van Sociale Zaken en de coördinator voor humanitaire hulp aan de Gaza Strook tijdens de operatie *Cast Lead*. We hadden een goed gesprek waarin ik een belangrijk verzoek deed: open de grenzen met Gaza voor commerciële en humanitaire verkeer.

Morgen ga ik naar Gaza om de humanitaire situatie met eigen ogen te zien. Ik zal vertegenwoordigers van de UNRWA, het Rode Kruis en het Palestijnse Centrum voor Mensenrechten spreken.

Er is een ontmoeting met Judge Goldstone die het naleven van het internationale recht onderzoekt en ik zal ondernemers bezoeken die, met Nederlandse hulp bezig zijn om -vaak tegen de verdrukking in- hun zaak draaiende te houden. Als we deze mensen in de kou laten staan, als ze niet in staat zijn hun producten te exporteren, dan is dat een directe klap voor alle gematigden, voor al diegenen die hun land willen opbouwen".

De laatste dag van zijn bezoek brengt Koenders naar de Westbank waar hij met de Palestijnse Autoriteit de huidige politieke situatie zal bespreken en de wijze waarop Nederland en de EU -onder de gegeven omstandigheden- kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de Palestijnse economie en een overheids infrastructuur.

Troefkaart 1: EU constante en betrouwbare partner

Minister Koenders vindt het vanzelfsprekend dat de partijen in het Israelisch-Palestijns conflict, hoewel ongelijk in macht en inkomen, er uiteindelijk zelf uit moeten komen. Volgens hem kunnen alleen zij betekenisvolle stappen zetten die verder gaan dan ceremoniële ondertekeningen en interim overeenkomsten. Maar er is ook een stevig internationaal kader nodig om een -nu ontbrekende- atmosfeer te creëren van gelijkwaardigheid en billijkheid waardoor de gematigden een steun in de rug krijgen en radicalen worden beteugeld.

Koenders trekt de zaak breder. Hij vindt dat er voor Europa (en dus Nederland) een verantwoordelijkheid is in het opsporen van krachten die vrede en economische

samenwerking willen in de regio als geheel. Hij is er zich van bewust, dat in het Midden-Oosten niet iedereen de EU als een zeer geschikte speler ziet. Hoewel de EU vredespolitiek voor de hele regio altijd het resultaat is van compromissen tussen landen, gaat het wel om een constante factor en een betrouwbare partner. Een partner die goede banden onderhoudt met Israël en de Palestijnen, maar ook met de Arabische wereld en de USA. 'n Troefkaart die de EU kan uitspelen bij het tot stand brengen van een vredesverdrag.

Troefkaart 2: geld

"De tijd dat de EU niet veel meer deed dan de beurs opentrekken, is gelukkig voorbij. Maar de Unie blijft de grootste donor van de Palestijnse Gebieden en daarmee is geld de tweede troefkaart.

Gezien de economische situatie daar is dat niet zo vreemd. De Wereld Bank bericht dat de werkloosheid op de Westbank en in Gaza 19 en 40% is, terwijl in Gaza 35% van de bevolking in diepe armoede leeft. En dat was vòòr de huidige economische crisis.

De humanitaire hulp die de EU via de UNRWA levert, de steun voor het betalen van de ambtenarensalarissen en pensioenen en de betrokkenheid bij het ontwikkelen van de civiele veiligheidssector zijn essentieel voor de Palestijnse bevolking. Je zou zelfs kunnen zeggen: tē essentieel. In 2000 kreeg de economie impulsen van investeringen en productiviteit in de private sector, terwijl nu het hoofd boven water wordt gehouden door overheidsuitgaven en buitenlandse hulp.

Dit is alarmerend, met name vanwege de algemene vooronderstelling dat *aid can be swiftly replaced by*

“We zullen binnen ons vermogen alles doen om vrede en ontwikkeling in de regio te bewerkstelligen, zonder dubbele standaarden te hanteren.”

trade in een levensvatbare Palestijnse staat met vrij verkeer van mensen, goederen en kapitaal. Dat is in een notendop het dilemma van ontwikkelingssamenwerking in de Palestijnse Gebieden waar ik als verantwoordelijk minister elke dag mee wordt geconfronteerd.”

Parameters herformuleren

Vervolgens staat Koenders stil bij de problemen waarmee de Nederlandse ontwikkelingshulp in de Palestijnse gebieden wordt geconfronteerd. “We proberen onze hulp zo effectief en duurzaam mogelijk te verstrekken, maar keer op keer lopen we tegen een reeks politieke obstakels aan. Je zit in een *Catch 22* situatie: onze aanpak richt zich op het wijzigen van de politieke parameters, maar deze aanpak kan alleen maar effectief zijn als eerst die politieke parameters worden geherformuleerd.

De herbouw van Gaza is een goed voorbeeld: uit humanitair en politiek perspectief is herbouw noodzakelijk, maar zonder een blijvend staakt-het-vuren, Palestijnse verzoening en versoepeling van de grenscontroles zal het onmogelijk zijn op grote schaal herbouw te plegen. Daarnaast is er het lokale politieke aspect: we kunnen de Nederlandse belastingbetaler niet vragen bij te dragen aan de herbouw van Gaza tenzij eerste vereisten ten aanzien van de duurzaamheid van de investering aanwezig zijn.

Met Nederlands geld ontwikkelde infrastructurele projecten (zoals de haven van Gaza) zijn grotendeels verwoest en de exportbeperkingen ondermijnen onze steun voor investeerders op bijvoorbeeld het gebied van bloemenkwekerijen. Dit speelt allemaal in de kaart van extremisten en dat is onacceptabel. Het zijn bovendien

belangrijke overwegingen in een tijd waarin mensen terecht kritisch zijn als het om ontwikkelingsgeld gaat”.

Allemaal een verplichting

Ten aanzien van het Midden-Oosten -zo merkt Bert Koenders op- geldt wat president Obama in zijn veel geciteerde Cairo-rede zei: “Alles hangt ervan af of woorden kunnen worden omgezet in daden”.

De minister: “We zullen binnen ons vermogen alles doen om vrede en ontwikkeling in de regio te bewerkstelligen, zonder daarbij dubbele standaarden te hanteren. Daarom ben ik hier en was minister Verhagen onlangs voor een uitgebreid bezoek in deze regio. Alle partijen moeten zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheden. Niemand kan het zich permitteren om achterover te zitten en op veranderingen wachten. De weg naar een vreedzame toekomst komt niet via radicalisme en confrontatie.

Er is een aanpak nodig die alle hindernissen overstijgt en politiek inzicht -hoe bescheiden ook- teweegbrengt op weg naar verbeterde relaties in de regio. Er zijn geen oplossingen welke gebaseerd zijn op vernedering, verdeeldheid of terreur.

De geschiedenis van het conflict leert ons dat de weg van militaire acties en terrorisme nergens toe leidt. Wat nodig is, zijn compromissen en zelfbeheersing. Om dat te bereiken, is het essentieel dat binnen de betrokken partijen de matigende krachten versterkt worden zodat ze op een realistische manier met elkaar kunnen praten over een compromis gebaseerd op wederzijds belang. Dat zal vervolgens economische ontwikkeling en armoedebestrijding vergemakkelijken.”

“Maar *strengthening the forces of moderation and compromise based on mutual interests* zijn geen voor de hand liggende keuzes in een tijd waarin radicale krachten over de gehele wereld aan kracht winnen als resultaat van politieke manipulaties in combinatie met een groeiende vrees voor globalisatie. Een tijd waarin conflicten binnen en tussen culturen steeds meer identiteitsconflicten worden. Kijk naar de spanningen tussen Soeni en Shia Islam of de *born again* Moslims in Europa. Er wordt altijd gemanipuleerd waarbij geloof wordt misbruikt voor politiek gewin.

De contouren voor een vredesakkoord liggen er al geruime tijd en worden -gelukkig- aan beide kanten ook als zodanig gezien door brede lagen van de bevolking. Maar wantrouwen overheerst en zonder wederzijdse erkenning van ieders bestaansrecht is er weinig kans op vrede. Economische blokkades verhogen de veiligheid niet; hetzelfde geldt voor raketten die vanuit Gaza worden gelanceerd.

We bevinden ons op een kritiek moment in de geschiedenis van het Midden-Oosten, waar aan beide kanten de meer gematigde krachten versterkt moeten worden. Wat dat betreft kon deze tweedaagse conferentie niet op een beter moment komen”.

Stemmen uit de conferentie

De volgende pagina's bevatten een samenvatting van alle voordrachten. Het Truman Institute en Instituut Clingendael hadden zeven onderwerpen geselecteerd. Deze zijn herkenbaar aan de "grijze blokjes"

1. Veranderend evenwicht in het Midden-Oosten

Het Arabische perspectief
Dr. Bruce Maddy-Weitzman

Vanaf 1967 hebben de Arabische landen, collectief en individueel, een uiterst bescheiden machtsinvloed uitgeoefend in vergelijking met de niet-Arabische landen in het Midden Oosten zoals Turkije, Israël en Iran. En dat heeft nogal wat consequenties gehad.

Tot consternatie en woede van de soennitische Arabische elite heeft Iran aanzienlijke macht opgebouwd in het hart van Arabische landen, is het in sterke mate verwickeld geraakt in Libanon en de Palestijnse zaak, zijn de banden met Syrië fors aangehaald en werd de invloed uitgebreid op de door shi'ieten gedomineerde regering van Irak.

Egypte, sinds 1945 erkend leider van het ruziemakende Arabische collectief, is het voorbeeld van deze verschuiving waarbij er intern sprake is van stagnatie terwijl de regionale invloed in de afgelopen 20 jaar is teruggelopen. Overigens heeft Iran t.a.v. het vergroten van haar invloedssfeer in het Midden-Oosten nu wel een grens bereikt en zijn de meeste Arabische landen hun relatie met Iran aan het herijken.

Dr. Bruce Maddy-Weitzman, Universiteit van Tel Aviv. Specialisme: moderne geschiedenis van het Midden-Oosten en de Magreb landen alsmede de inter-Arabische betrekkingen.

Turkije's veranderende rol in de regio
Prof. Ofra Bengio

Onder de AKP (Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling) regering probeert Turkije een balans te vinden in een veelheid van rollen: brug

tussen Oost en West, een seculier land maar ook een vlaggendrager van de gematigde Islam vs. het radicale Iran, een bemiddelaar tussen Israël en Syrië alsmede tussen Israël en de Palestijnen, een bondgenoot van Israël en een trouwe supporter van de Palestijnen, een invloedrijke speler in de Arabische- en de moslimwereld en tegelijkertijd een belangrijke partner binnen de NAVO en een aspirant EU lid.

Prof. Ofra Bengio, Universiteit van Tel Aviv. Specialisme: Turkije, Irak en moderne geschiedenis van het Midden-Oosten.

2. Risico's van een impasse

Het Israelische perspectief
Dr. Mario Sznajder

De Holocaust -bestaansbedreiging voor de Europese joden- leidde tot de staat Israël. Al-Naqba (letterlijk 'De Catastrofe' waarmee Palestijnen de oprichting van de staat Israël en het ontstaan van een vluchtelingenstroom bedoelen) gaat veel meer over gebied dan om existentie en leidt tot een Palestijnse staat.

Dr. Mario Sznajder, Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem. Docent politicologie

Het Palestijnse perspectief
Dr. Bashir Bashir

Dr. Bashir stelt onder meer:

- het Palestijnse vraagstuk gaat niet over de positie als onafhankelijke staat maar over dekolonisatie.
- burgerschap raakt steeds minder verbonden met territoriale souvereiniteit.
- de Palestijnse strijd wordt besproken in de terminologie van de andere partijen (zoals de US, EU, Wereldbank en IMF) en niet in die van de Palestijnen zelf.

Bruce Maddy-Weitzman

Ofra Bengio

Mario Sznajder

Bashir Bashir

De “één staat oplossing” of ook wel de “bi-nationale staat oplossing” in historisch Palestina is bij Palestijnen en Israëliërs niet populair en wordt vaak afgedaan als onrealistisch en utopisch. Bovendien wijzen Palestijnen en Israëliërs het af omdat ze geloven dat het hun nationale identiteit en cultuur bedreigt. Er zit wat in deze claims, maar als je ze beter bestudeert wordt duidelijk dat ze sterk overdreven, onnauwkeurig en niet overtuigend zijn.

Er zijn drie elkaar overlappende factoren welke de bi-nationale staat tot een aantrekkelijke oplossing maken. Die factoren zijn: de feitelijk/empirische, de historisch/verzoenende en de democratische. Het onbedoelde en zelfs het gedwongen huwelijk tussen deze 3 factoren heeft aanzienlijk bijgedragen tot de opkomst en wenselijkheid van de bi-nationale oplossing. En verder, bij zo'n één staat oplossing:

- is het probleem Jeruzalem opgelost,
- gaat de huidige Palestijnse minderheid in Israël gewoon op in de Palestijnen die nu in Gaza en op de Westbank wonen.

Dat zo'n oplossing werkt, bewijzen landen als België en Zwitserland.

Dr. Bashir Bashir, Hebreeuwse Universiteit en het Van Leer Jerusalem Institute. Specialisme: multiculturele samenleving, conflictbeheersing en het Palestijns Israëliërs conflict

3. Kansen en beperkingen voor USA en EU

Het Amerikaanse perspectief
Dr. Robert Blecher

President Obama geeft -net als zijn voorganger- onwrikbare steun aan president Mahmoud Abbas en premier Salam Fayyad en bevestigt tegelijkertijd zijn onvoorwaardelijke steun aan Israël.

Obama probeert door het uitoefenen van druk aanpassingen in het veiligheidsbeleid te bewerkstelligen en *institution building* te realiseren welke voor vooruitgang op de Westbank zullen zorgen. Tegelijkertijd probeert hij de partijen terug te krijgen aan de onderhandelingstafel.

Op andere punten is er een breuk met het beleid van de vorige regering, waarvan het gekibbel over de bouw van nederzettingen het meest in het oog springende voorbeeld is. Maar veel van de meest urgente vragen over hoe nu verder, blijven onbeantwoord, niet alleen voor de buitenwereld maar ook voor de Amerikaanse beleidsmakers.

De regering Obama werkt met een totaalconcept, geen gedetailleerd plan, en worstelt ermee hoe het -rekening houdend met de binnenlandse en regionale beperkingen- de

tekortkomingen van het beleid Bush moet aanpakken.

Dr. Robert Blecher, Int. Crisis Group's Middle East Programm, Jeruzalem / Washington. Specialisme: Palestijns - Israëliërs conflict

Het EU perspectief
Dr. Sharon Pardo

Israëls' politiek in het conflict met de Palestijnen alsmede de opstelling en respons van de EU op deze politiek zijn van grote invloed geweest op de relatie tussen Israël en de EU. Met Obama in het Witte Huis is de grootste uitdaging voor Europa hoe de Amerikaanse inspanningen in het Midden-Oosten te steunen en hoe een effectieve partner te blijven. Belangrijk hierbij is de recente opwaardering van de EU-Israël relatie.

Zowel de VS als Europa zien die relatie EU-Israël op dit moment als een belangrijk instrument om invloed uit te oefenen op Israël. Hierbij speelt een rol dat als het om de Palestijnen gaat, de Israëliërs vandaag-de dag meer vertrouwen in de EU dan in de VS hebben.

Overigens vindt Pardo dat praten met Hamas voor Israël een daad van puur pragmatisme zou zijn. Hamas houdt zich momenteel rustig onder het motto: nu (Amerikaanse) opening naar Iran, dus straks naar ons. Maar als dat niet gebeurt en over een half jaar de huizen in Gaza nog steeds niet zijn herbouwd en de grensovergangen nog steeds dicht zijn, dan blijven ze misschien niet zo rustig.

Dr. Sharon Pardo, Ben Goerion Universiteit in Beersheva, specialisme: ontwikkelingen in het Middellandse Zee gebied, in het bijzonder de relatie Israël en Europa

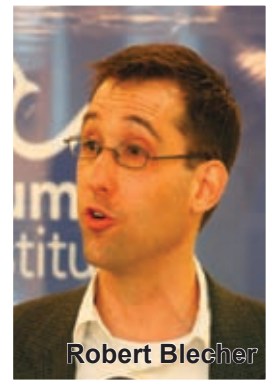
4. Israelische en Palestijnse kijk op EU

Het Palestijnse perspectief
Rami Nasrallah MA

Binnen de verschillende lagen van de bevolking zien Palestijnen de EU vooral als donor die voor financiële en humanitaire hulp zorgt. Daarbij vinden ze, dat de EU met betrekking tot het Israëliërs-Palestijns conflict getuigt van een evenwichtige benadering. Daar staat tegenover dat pragmatisme leert, dat de US meer invloed op beide partijen kan uitoefenen.

De EU is ook niet de eerste keus voor een eventuele toekomstige *international presence* in Gaza en op de Westbank. De aanwezigheid van de Speciale EU-Vertegenwoordiger voor het Midden-Oosten heeft niet bijgedragen

Robert Blecher

Sharon Pardo

Rami Nasrallah

Patrick Müller

tot het opnieuw beoordelen van de positie van de Palestijnen dan wel het onder druk zetten van Israël. Hoewel het Kwartet (EU, VS, Rusland, kantoor van de VN Secretaris-Generaal) het profiel van Europa wel heeft verhoogd, worden er toch vraagtekens gezet bij het multilaterale karakter van het Kwartet vanwege de grote invloed van Amerika. Opvallend noemt Nasrallah, dat de EU de internationale repercussies van de Hamas' overwinning in 2006 belangrijker vond dan haar rol in de binnenlandse politiek.

Rami Nasrallah MA, Oprichter en directeur van het Int. Peace and Cooperation Center (IPCC), Oost-Jeruzalem; promoveert in oktober aan de TU Delft op een onderwerp over urban planning.

Gisela Dachs

Het Israelische perspectief Gisela Dachs

De relatie van Israël met Europa bestaat uit een aantal conflicterende trends. Enerzijds een steeds groter wordend netwerk van economische, culturele en persoonlijke banden op bilateraal niveau, anderzijds wordt de relatie op politiek en multilateraal niveau regelmatig gekenmerkt door wederzijdse teleurstelling en geschillen. Terwijl Israël en Europa een zelfde cultureel en sociaal verleden delen (Amos Oz: joden waren de eerste Europeanen), zijn er verschillende opvattingen over samenleving, politiek, veiligheid en identiteit. Die verschillen zijn niet altijd even duidelijk, maar ze spelen een fundamentele rol als het gaat over de houding van Israël's ten opzichte van Europa als speler in het Midden-Oosten.

Gisela Dachs wijst er verder op dat:

- Europa vaak dubbele standaarden hanteert als het over Israël gaat,
- m.b.t. het Israelisch-Palestijns conflict Europeanen altijd de eigen geschiedenis meebrengen die hun positie beïnvloedt:
 - Duitsland: Holocaust
 - Groot-Brittannië: Mandaats periode
 - Frankrijk: Algerije
 - Zwitserland: joodse oorlogstegoeden
 - Oost-Europese landen zijn sterk tegen totalitaire regimes waaronder de Arabische
- voor de EU het ontstaan van nieuwe landen (lees: Palestina) niets nieuws is; denk aan uiteengevallen Sowjet Unie en Joegoslavië.

Gisela Dachs, Sinds 1994 correspondent in Israël van het Duitse blad Die Zeit. Vanaf 2000 hoofdredacteur van de Jüdischer Almanach van het Leo Baeck Instituut, Jeruzalem. Studeerde Literatuur en Filosofie aan de Sorbonne, Parijs.

5. Wat kan Europa doen met economisch potentieel?

EU: hulp en handel Dr. Patrick Müller

Müller komt tot een teleurstellende conclusie: de EU is de grootste handelspartner van Israël en de Palestijnen, desondanks is de EU niet in staat om haar intenties t.a.v. het bevorderen van vrede in harde feiten om te zetten.

Dr. Patrick Müller, Akademie van Wetenschappen, Wenen. Specialisme: Euro-Mediterrane relaties

6. Wat kan Europa doen t.a.v. vredeshandhaving en veiligheid?

Lessen uit het Vredesproces Prof. Karin Aggestam

Bij het oplossen van het Palestijns-Israëlisch conflict overheerst aan beide kanten de zorg om de bestaanszekerheid. De stap-voor-stap aanpak bij de onderhandelingen, vaak constructief, bleek in dit conflict juist destructief en versterkte de onzekerheden over de uitkomsten van het vredesproces. Bovendien resulteerde -in tegenstelling tot de verwachtingen van de Palestijnen- het vredesproces geleidelijk in: collectieve straf, beperking van de bewegingsvrijheid, werkeloosheid, socio-economische achteruitgang en politieke versnippering.

Daar kwam nog de mislukking bij om aan beide kanten die groepen (*spoilers*) tegen te houden die actief en vaak gewelddadig het vredesproces afwezen. Dit versterkte bij Israël's en Palestijnen het gevoel van bestaansonzekerheid.

Het werd de *spoilers* ook makkelijk gemaakt omdat het partijen tijdens de onderhandelingen werd toegestaan alle opties open te houden. Er ontstond een stilzwijgende alliantie tussen spoilers aan beide zijden. Zij spraken hun veto uit over de onderhandelingen, bepaalden het tempo en de richting.

Bij vredesmissies in Oost Timor en Kosovo speelde de internationale gemeenschap een leidende rol. Israël was er steeds tegen -en met succes- dat zo'n aanpak ook voor de bezette gebieden zou gelden.

In een asymmetrisch conflict (zoals tussen Israël en de Palestijnen) is het voor derden moeilijk om tussenbeide te komen omdat de bovenliggende partij ernaar streeft om de onderhandelingsregels te formuleren en door te gaan met eenzijdige strategieën.

Prof. Karin Aggestam, Universiteit van Lund, Zweden. Specialisme: vredesvraagstukken en conflict situaties

EU als vredeshandhaver

Efrat Elron

De internationale veiligheidsstrategie van de EU is gebaseerd op de *European Security Strategy (ESS)* uit 2003. Om de veiligheid van Europa te verzekeren, is het in een globaliserende wereld noodzakelijk dat er wordt samengewerkt. Geen enkel land kan in z'n eentje de huidige complexe uitdagingen aanpakken.

Mede door deze ESS is Europa sindsdien bij 23 operaties betrokken (geweest). Doorgaans in UN of NAVO verband. In 2006 nam de EU de leiding over de UNIFIL operatie in Libanon. Recentelijk waren er twee operaties vanwege het Israelisch-Palestijnse conflict: de *EU Police Mission for the Palestinian Territories* en de momenteel werkeloze *EU Border Assistance Mission* bij de Rafah overgang tussen Gaza en Egypte. Beide operaties zijn een reflectie van de hernieuwde

EU ambitie om van zomaar een "speler" een "effectieve speler" in het Midden-Oosten te worden. Momenteel zijn strijdkrachten uit Europese landen sterk aanwezig in Afghanistan en op de Balkan. Maar zegt Elron: Het lijkt erop, dat meer Europese troepen relatief weinig verschil maken in Afghanistan. Daarentegen zouden ze in het Midden-Oosten behulpzaam kunnen zijn bij het implementeren van akkoorden en het direct of indirect stabiliseren van de regio.

Efrat Elron

Dr. Efrat Elron, Int. Peace Institute, New York, Truman Institute, Jeruzalem. Specialisme: organisatieprocessen in samenhang met de effectiviteit van vredes- en stabiliteitsoperaties

Nieuwe kansen, Oude beperkingen

Tijdens de spetterende slotbijeenkomst werd het woord gevoerd door van links naar rechts: Moderator: Avraham Sela (Truman Institute), Ron Pundak (Peres Center for Peace), Ramiro Cibrian-Uzal (EU Ambassadeur in Israel), Saeb Erekat (Hoofdonderhandelaar van de Palestijnen)

Dr. Ron Pundak (1955), directeur van *The Peres Center for Peace* in Jeruzalem; was één van de Israelische architecten van de Oslo Akkoorden (1993), zat in Oslo en Washington aan de onderhandelingstafel.

Ramiro Cibrian-Uzal MA (1949), deze Spanjaard is sinds 2005 EU Ambassadeur in Israel; vervulde daarvoor dezelfde functie in Tsjechië. Begon zijn diplomatieke carrière in 1980 bij het Internationale Atoom Agentschap in Wenen.

Dr. Saeb Erekat (1955), ook bekend als Abu Ali, jarenlang de hoofdonderhandelaar van de Palestijnen bij de diverse vredesonderhandelingen waar ook ter wereld; woont in Jericho waar hij ook is geboren. Vorige maand in de nieuwe leiding van Fatah gekozen.

Pundak stelt dat Israel op een tweesprong staat:

- òf richting vrede, welvaart, echte democratie, eerlijk naar de bevolking en de burens, hechte band met Europa, we vinden onszelf opnieuw uit, *real zionism*. Hiervoor is nodig: landruil en demilitarisering;
- òf door in de verschrikkelijke, verwoestende richting van een apartheidstaat die van oorlog naar oorlog voert.

Volgens Pundak is de situatie juist nu gunstig want:

- een meerderheid van de Palestijnse en Israelische bevolking is voor een vredesproces;
- er is een aantal gematigde Arabische staten zoals Egypte, Saoedi Arabië, Syrië en andere in Noord-Afrika;
- de nieuwe Amerikaanse regering wil een rol als oprecht tussenpersoon spelen
- onderschat de Europeanen niet; Europa is nog steeds het centrum van de wereld, ziet altijd als eerste het lange termijn perspectief en van hen kan de roadmap komen.

De directeur van het Peres Centrum voor Vrede (non profit organisatie in 1996 opgericht om vreedzame betrekkingen tussen Israeli's en Arabieren te promoten) constateert dat er momenteel consensus is tussen de twee partijen en dat beide een plan hebben hoe tot vrede te komen. Hij stelt tegelijkertijd vast, dat er ook over en weer wantrouwen heerst. "In de onderhandelingen (Oslo, Camp David) is Israel niet bereid geweest om over het eindspel -de contouren van een akkoord- te praten. Eerst de contouren vaststellen, dan verder invullen. Begin met *territory*

Erekat en Pundak kennen elkaar van de onderhandelingstafel, al ruim twintig jaar.

Ron Pundak (vervolg van pagina 7)

waarvan nederzettingen en veiligheid een onderdeel zijn. Toen Ehud Barak in 2000 naar Camp David ging, had hij thuis geen discussie gehad over een Palestijnse staat of Jeruzalem. Een gecastreerde Palestijnse staat is in niemands belang, een levensvatbare wel.

Waar bij wijze van spreken behoefte aan is, is een Marshall Plan achtige aanpak, niet iets in de trant van de Vrede van Versailles uit 1919. Wat we nodig hebben -en snel- is een nieuwe *mindset* anders schuift Israel verder op in de richting van radicalisme en chauvinisme."

Saeb Erekat: Behoefte aan beslissers!

Saeb Erekat constateert -net als zijn goede bekende Pundak- dat beide partijen zich realiseren dat vrede een absolute noodzaak is."Er zijn of twee winnaars of twee verliezers. Tot nu zijn we twee verliezers geweest: dictaten, muren, nederzettingen, bezetting, schijnheiligheid en racisme. Winnen kan alleen door het pad van vrede en onderhandeling. Overigens ben ik de meest ongelukkigste onderhandelaar: ik heb geen leger, geen marine, geen luchtmacht, geen economie en mijn volk is verdeeld. Het ontkennen van feiten betekent niet dat ze er niet zijn.

Ik verschil van mening met Hamas, maar Hamas is een bestaande politieke partij. Tegen Ismail Haniyah zeg ik: Je bent niet langer de Hamas premier, je bent nu de Palestijnse premier, handel daar dan ook naar. Ik heb een eindspel (geen claims meer, geen conflicten meer, vrede) en ik zal zegevieren. Daarmee doe ik mezelf een plezier want ik wil niet dat mijn zoon

Ali een zelfmoord terrorist wordt. Als ik geen eindspel zou hebben, delf ik het onderspit en neemt Hamas mijn plaats in. Ik ken mijn beperkingen, maar ik heb voor mijn volk een goede overeenkomst nodig. Een vredesovereenkomst van *give and take, not take and dictate*. Men wilde de Palestijnen van de aardbodem doen verdwijnen, dat is niet gelukt. We zijn ook niet van plan te verdwijnen. 41 jaar bezetting is genoeg".

Erekat verwijst naar het *Arab Peace Initiative* van 2002 als het belangrijkste strategische initiatief dat ooit van de Arabische landen kwam. 57 landen gingen ermee akkoord, inclusief Iran. Er is uiteindelijk niks mee gedaan."We leven nu in een overgangperiode waarin eigenlijk geen onderhandelaars meer nodig zijn. Wel beslissers!"

Ramiro Cibrian-Uzal: ...Gewoon alles uitvoeren!

Ramiro Cibrian-Uzal is als diplomaat voorzichtig met wat hij zegt. Maar misschien omdat hij bezig is aan zijn laatste jaar als EU ambassadeur in Israel, ventileert hij een enkele

persoonlijke observatie. Over premier Netanyahu: briljant politicus en analyticus maar qua daadkracht is er nog ruimte voor verbetering. Over het vredesproces: helaas is de agenda sinds 2000 bepaald door hardliners. Over de veiligheid in Israel: is aanmerkelijk verbeterd; in 2002 kostten terroristische acties 420 mensenlevens; dit jaar 8. Nog altijd teveel, maar *the fence* en de maatregelen van Abu Mazin sorteren effect.

Cibrian-Uzal bestempelt het *Arab Peace Initiative* uit 2002 (in 2007 herbevestigd tijdens de Arabische Top in Riad) als belangrijk. Aansluitend staat hij lang stil bij de Tien Conclusies t.a.v. het Midden-Oosten Vredesproces zoals op 15 juni 2009 in Luxemburg vastgesteld door de Europese Raad van Ministers van Buitenlandse

Zaken. Deze Conclusies vormen de basis van het huidige Midden-Oosten beleid van de 27 EU landen. Ze staan kort samengevat op de eerste pagina van deze Nieuwsbrief.

De Ambassadeur maakt nog enkele kanttekeningen: Zo mag er t.a.v. de relevante resoluties van de Veiligheidsraad en van reeds gemaakte afspraken tussen de partijen niet aan *cherry-picking* worden gedaan. Gewoon alles uitvoeren.

Hij is blij met de opstelling van de nieuwe Amerikaanse regering en haar krachtig ijveren voor de twee-staten oplossing. Een proactief Amerikaans beleid vindt hij in deze van groot belang. Aansluitend roept hij Israel op zich ook ondubbelzinnig achter de twee-staten aanpak op te stellen. En als het over de nederzettingen op de Westbank en het slopen van huizen gaat, is Cibrian-Uzal heel duidelijk: "*They undermine the peace-agreement; stop these unhealthy activities*".

Afsluitend vraagt hij beide partijen maatregelen te nemen die over en weer tot vertrouwen leiden.

Correspondentie

Stichting Vrienden van de Hebreeuwse Universiteit, Postbus 38, 4286 LB, Almerik
Contact: info@nvhu.nl, **Web:** www.nvhu.nl

ANBI status

Onze Stichting is door de belastingdienst aangemerkt als een Algemeen Nut Beoogende Instelling (ANBI). Uw gift is hierdoor in principe aftrekbaar voor de belasting.

Giften

ING rek.: 25 74 612 of
Fortis Mees Pierson rek.: 24 13 45 960
T.n.v. Stichting Vrienden van de Hebreeuwse Universiteit, te Bussum